

Startnotitie Prestatie-eisen Gezonde Woningen

24 juni 2021

Aanleiding

Een gezond binnenklimaat in woningen is essentieel. Gezond binnenklimaat tijdens het wonen, slapen en thuiswerken maakt ons productiever en draagt daarom bij aan een vitale economie en maatschappij. Het grootste gedeelte van de dag zitten we binnen. De lucht is binnen vaak meer vervuild dan de buitenlucht. Hoewel er overweldigend bewijs voor is, blijft de grote negatieve impact op onze gezondheid vaak buiten beeld. Denk bv. aan (blijvende) luchtwegklachten, astma bij kinderen, productiviteitsverlies, slaapproblemen en hart- en vaatziekten. Een gezond binnenklimaat is daarom net als bewegen en gezond eten één van de pijlers van een gezonde levensstijl. Uit een steekproef blijkt dat in bijna de helft van de woningen in de slaapkamer de normwaarde grenswaarde voor CO₂-concentratie gedurende 21 uur per week ruim wordt overschreden¹. Dit kan oplopen tot een niveau wat drie keer hoger is dan een door de gezondheidsraad geadviseerde bovengrens¹. De te lage ventilatie wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een combinatie van geluidsklachten bij een hogere ventilatiestand, te weinig inzicht van de bewoner in de werking van het ventilatiesysteem en onvoldoende autoriteit van sommige ventilatiesystemen ten opzichte van de buitencondities windbelasting en thermiek.

Prestatie eisen

Binnenklimaat Nederland wil een gezond binnenklimaat realiseren in alle gebouwen in Nederland. Om daartoe te komen is het van belang dat er een maatstaf komt voor gezond binnenklimaat. Voor scholen en kantoren zijn deze gezond binnenklimaat prestatie eisen verwerkt in respectievelijk PvE (Programma van Eisen) Frisse Scholen en PvE Gezonde kantoren, waarin de prestatie-eisen voor binnenklimaat onderverdeeld zijn in een drietal klassen: C, B en A. Het is een formule die werkt in de scholen en utiliteit sector. In de scholen sector was de Frisse Scholen formule overigens door RVO opgezet omdat het lastig was om energiebesparing van de grond te krijgen. Door gelijktijdig het binnenmilieu te verbeteren sloeg de energiebesparing veel beter aan.

Residentiële sector

De effectiviteit van de PvE methodiek en de invulling ervan voor de residentiële sector is een vraagteken. Dat heeft voornamelijk te maken met:

- Handelingsperspectief woningen

Welk handelingsperspectief is er in woningen om het binnenklimaat te verbeteren? Er is een grote afhankelijkheid van de woning- en installatiekenmerken. Daarnaast is er bij de bewoners onvoldoende kennis over het effect van hun gedrag op de binnenluchtkwaliteit.

- Markt woningen (particulier, (sociale) huur)

De actoren in de residentiële sector zijn niet te vergelijken met actoren in de scholen en utiliteitsbouw. Gezond binnenklimaat kan uitgedrukt worden in vitaliteits- en productiviteitswinst. Dit kan vervolgens bijvoorbeeld door werkgevers vertaald worden in investeringskosten, productiviteitsopbrengsten en mogelijk energiebesparing. In de woningbouw is dat anders. Omdat binnenklimaat 'niet tastbaar' is, is het lastig een directe relatie tussen investering in en verbetering van binnenklimaat te zien. Het is daarom van belang dat bij het vastleggen van prestatie-eisen voor binnenklimaat in de residentiële sector goed rekening gehouden moet worden met de doelgroepen. Daar waar het PvE Frisse Scholen en Gezonde Kantoren voornamelijk benaderd zijn vanuit de techniek, moet een 'PvE Gezonde Woningen' voor een veel groter deel benaderd worden vanuit de eindgebruiker (huurder, verhuurder, woningbezitter).

Initiatief

Binnenklimaat Nederland ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om zich in te spannen om een gezond binnenklimaat te realiseren. Kennisontwikkeling in samenwerking met en kennisdeling tussen partners is hierin van belang. Daarom wil Binnenklimaat Nederland voor dit initiatief graag de co-creatie met wetenschap, kennisinstellingen en de technologische industrie aangaan.

STAPPENPLAN

1. Samenstellen werkgroep

a. Oriëntatie

Bij deze stap wordt een werkgroep samengesteld van deelnemers aan dit project om het idee te bespreken en de scope te bepalen.

b. Projectplan

Op basis van de vastgestelde scope zal een projectplan opgesteld worden.

2. Inventarisatie speelveld

a. Wie zijn de actoren

De residentiële sector kent verschillende actoren die mogelijk een eigen aanpak behoeven om te investeren in gezond binnenklimaat. Om een doelmatig eindproduct op te kunnen leveren is het daarom van belang om actoren in de residentiële sector in kaart te brengen en daar drijfveren aan te komen (belangen, behoefte etc.).

3. Stellen prestatie eisen

a. Inventarisatie technische mogelijkheden residentiële sector

Naast de actoren inventarisatie is het van belang om een technische inventarisatie te doen: welke technische mogelijkheden zijn er om binnenklimaat te bevorderen in de residentiële sector? De aanpak van het in kaart brengen van technische mogelijkheden voordat gesproken wordt over prestatie-eisen is niet in lijn met PvE Frisse Scholen en Gezonde Woningen. Daar wordt vanuit de prestaties geredeneerd. De reden dat voor de residentiële sector eerst de mogelijkheden in kaart worden gebracht is omdat het speelveld van actoren in deze sector sterk afwijkt van de scholen en utiliteit. De impact – zowel bouwkundig als financieel – wordt door woningbezitters, huurders en verhuurders gevoeld. Daarom is het goed om de technische bandbreedte van mogelijkheden in kaart te brengen en bij het opstellen van de prestatie-eisen daar rekening mee te houden. Het eindproduct dient doelmatig te zijn.

b. Discussie binnenklimaat prestaties (methodiek en inhoudelijke prestatie eisen)

Hierbij worden prestatie eisen gesteld voor gezond binnenklimaat, rekening houdend met de technische mogelijkheden. Het is aan de werkgroep om daarbij een passende methodiek voor te selecteren (Frisse Scholen/Gezonde Kantoren of ander) en daarbij rekening te houden met nieuwbouw en bestaande bouw.

Het opgeleverde stuk is na het doorlopen van de stappen een document waarin prestatie eisen zijn vastgelegd zijn voor een gezond binnenklimaat, waarbij rekening is gehouden met de technische mogelijkheden en de belangen van de actoren in de residentiële sector.

4. Borging

Tot slot dient invulling te gegeven te worden aan de prestatie borging. Hoe kan men borgen dat de uitgevoerde prestatie-eisen ook geborgd worden en wat is daarvoor nodig? Meet en regeltechniek is een belangrijk discussiepunt bij deze stap. Daarnaast is inzicht in gebruikersgedrag, effect op energiebesparing en de mogelijkheden tot het uitvoeren van inspecties en enquêtes van belang voor een effectieve borging tijdens de bewoonde fase.